

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ІНІ інститут історії та філософії

Кафедра історії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

перший (бакалаврський) рівень

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта «Мова і література (французька)»

освітньо-професійна програма Середня освіта (Французька та англійська мови)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
ІНІ інституту історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова – Підрез Ю.В., к.істор.н., доцент

Суми – 2018

Розробники:

Бугрій В.С., доктор педагогічних наук, професор кафедри історії України

Жмака В.М., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Турков В.В., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України
Протокол № 1 від «31» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри

Бугрій В.С., доктор педагогічних наук,
професор кафедри історії України

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
1,2-й			
Лекції			
16 год.		8 год.	
Практичні, семінарські			
16 год.		8 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
84 год.			
Консультації:			
4 год.			
Загальна кількість годин - 120			Вид контролю: екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - розкриття у хронологічній послідовності історичних процесів та розвитку матеріальної і духовної культури в Україні.

Завдання навчальної дисципліни:

- подати наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, їхні особливості, визначальні події та явища в кожному з них;

- узагальнити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження;

- розкрити історію соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст і організаційні форми, визначити роль і місце в українській історії видатних історичних осіб;

- висвітлити зміст і особливості розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок зі світовою культурою;

- показати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії, роль України в системі міжнародних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

2. Передумови для вивчення дисципліни

Знання курсу «Історія України» в обсязі програми загальноосвітніх навчальних закладів

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 5	Знання специфіки перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, характеризування літературних епох, художніх напрямів, течій, жанрів, стилів, інтерпретація художніх творів класики й сучасності.
Уміння	ПРА 3.	Уміння навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію
Комунікація:	ПРК 1 ПРК 2.	Володіння українськомовною та іншомовною комунікативною компетентністю, та їх удосконалення. Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовою.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90-100 балів	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка «відмінно» виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних історичних подій, постатей коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток історії та культури. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
В 82-89 балів	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті історичних подій та фактів не завжди чітке.
С 74-81 бал	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті історичних подій та фактів не завжди чітке.
Д 64-73 бали	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
Е 60-63 бали	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння основних подій, фактів, дат, розуміння суті основних проблем курсу.

F 35-59 балів	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не розуміє суті основних подій, фактів, дат, розуміння основних проблем навчального курсу «Історія та суспільство України»
FX 1-34 бали	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T.2	T.3	T.5	T.6	T.9	T.10	T.11	T.14		75	25	100
Поточний контроль											
5	5	5	5	5	5	5	5	40			
Контроль самостійної роботи											
4	4	4	4	4	4	4	7	35			

T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, контрольна робота, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, завдання для самостійної роботи, виконання самостійної роботи, перелік запитань до екзамену з дисципліни, тестові завдання до ККР, презентації результатів виконаних завдань тощо.

6. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Історія та культура України у давню, середню та модерну добу.

Тема 1. Вступ до дисципліни. Україна в давні часи.

Тема 2. Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (XIV–XVII ст.).

Тема 4. Початок Національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави.

Тема 5. Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Тема 6. Українські землі у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.

Тема 7. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.

РОЗДІЛ II. Історія та культура України у новітній час.

Тема 8. Україна в Першій світовій війні. Початок Української революції (1914–1917 рр.)

Тема 9. Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1917–1921 рр.)

Тема 10. Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму в Україні. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921–1938 рр.)

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Тема 12. Україна у перше повоєнне десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945–1964 рр.)

Тема 13. Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)

Тема 14. Україна в умовах становлення державності (1991–2004 рр.)

Тема 15. Українська держава на початку XXI ст.

радянського тоталітарного режиму в Україні. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921–1938 рр.)	8	2			6					
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	8		2		6					
Тема 12. Україна у перше повосніе десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945–1964 рр.)	8	2			6					
Тема 13. Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8		2		6					
Тема 14. Україна в умовах становлення державності (1991–2004 рр.)	8		2		6					
Тема 15. Українська держава на початку ХХІ ст.	10	2		2	6					
Усього годин	120	16	16	4	84					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Україна в давні часи	2	
2	Початок Національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави	2	
3	Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	4	
4	Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1917–1921 рр.)	2	
5	Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму в Україні. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921–1938 рр.)	2	
6	Україна у перше повоєнне десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945–1964 рр.)	2	
7	Українська держава на початку XXI ст.	2	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.	2	
2	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (XIV–XVII ст.)	2	
3	Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.	2	
4	Українські землі у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	2	
5	Україна в Першій світовій війні Початок Української революції (1914–1917 рр.)	2	
6	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	2	
7	Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	2	
8	Україна в умовах становлення державності (1991–2004 рр.)	2	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Україна в давні часи	4	
2	Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.	4	
3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (XIV–XVII ст.)	6	
4	Початок Національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави	6	
5	Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.	6	
6	Українські землі у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	4	
7	Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	6	
8	Україна в Першій світовій війні. Початок Української революції (1914–1917 рр.)	6	
9	Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1919–1921 рр.)	6	
10	Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму в Україні. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921–1938 рр.)	6	
11	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	6	
12	Україна у перше повоєнне десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945–1964 рр.)	6	
13	Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	6	
14	Україна в умовах становлення державності (1991–2004 рр.)	6	
15	Українська держава на початку XXI ст.	6	

8. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Акт проголошення незалежності України. – К., 1991.
2. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2003.
3. Бойко О.Д. Історія України: Навчальний посібник. – К., 2007
4. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. – К.: Видавнич. центр «Академія». – 2002. – 656 с.
5. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1996.
6. Борисенко В.Й. Курс історії України. Від найдавніших часів до XIX століття. – К.: «Либідь». 1999.
7. Грушевський М.С. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
8. Грушевський М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990.
9. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
10. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст.: Нариси політичної історії. – К., 1993.
11. Гуржій О. Українська козацька держава у другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
12. Даниленко В.М. та інші. Сталінізм на Україні: 20 – 30-ті роки. – К., 1991.
13. Декларація про державний суверенітет України. – 16 липня 1990 р. // Нове законодавство України. – К., 1992.
14. Історія України. Документи. Матеріали / Уклад. В. Король. – К., 2001.
15. Історія України/ Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. - Львів: Світ, 1996.- 488с.
16. Історія України/ Під ред. В.А.Смолія. - К.: Альтернативи. - 1997.- 416с.
17. Історія України: Курс лекцій у двох книгах. – К., 1992.
18. Історія України: Курс лекцій: К, 3.кн. / За ред. І. Мельника. – К., 1993
19. Історія України: Навчальний посібник. – К., 1997
20. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
21. Історія України: нове бачення. – У 2 т. – К., 1996. – Т. 2.
22. Конституційні акти України 1917 – 1920 рр. – К., 1993.
23. Конституція України: Основний закон. – К., 1996.
24. Повість минулих літ // Літопис Руський. – Переклад Л. Махновця. – К., 1990.
25. Політична історія України. XX ст.: У 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002-2003.
26. Політична історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.І. Танцюри. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.- 488с.
27. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: У 2 т. – К., 1992. – Т.2.
28. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: У 2 т. – К., 1992. – Т.1.
29. Пономарьов О. Розвиток капіталістичних відносин у промисловості України XVII І ст. – Львів, 1991.
30. Рибалка І. Історія України. – Ч. 1-2. – Харків, 1995, 1997.
31. Україна багатопартійна: Програмні документи нових партій. – К., 1991.

32. Українська Гельсінська група 1978 – 1982 рр.: Документи і матеріали. – Торонто, 1983.
33. Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941 – 1945 рр. – К., 1967 – 1975 – Т. 1-3.
34. Українське суспільство на порозі нового тисячоліття / За редакцією М.О. Шульги. – К., 1999.
35. Український правозахисний рух. – Торонто, 1979.
36. Хрестоматія з історії Української РСР. – К., 1959. – Т.1.
37. Чайковський А.С. Невідома війна: Партизанський рух на Україні 1941 – 1945 рр. мовою документів, очима історика. – К., 1994.
38. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та Стародавня історія України. Курс лекцій. - К.: Либідь, 1992.- 376с.- Лекції 16-20.
39. Чорновіл В., Пенсон Б. Хроніка таборових буднів. – К., 1991.
40. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. – К., 1993.

Допоміжна

1. Алексєєв Ю.М. Кульчицький С.Н., Слісаренко А.Т. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.
2. Алексєєв Ю.М., Даниленко В.М., Історія України. – К., 1994.
3. Андрущенко В.Л., Федоров В.М. Запорізька Січ як український феномен. – К., 1995
4. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – Х., 1990.
5. Бандера С. Автобіографія. – Львів, 1990.
6. Бандера С. Автобіографія. – Львів, 1990.
7. Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953 – 1985 рр. – Львів, 1992.
8. Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. – К., 1999.
9. Білоус А. Політичні об'єднання України. – К., 1993.
10. Брецько Ф. Ф. Державотворення незалежної України (1991-2009). – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 128 с.
11. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. – К., 1996.
12. Василенко Г.К. Велика Скіфія. – К., 1991.
13. Василенко-Полонська Н. Історія України: У 2 т. – К., 1993
14. Верига В. Нариси історії України (кінець XVIII – початок XX ст.). – Львів, 1996.
15. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990. – Ч. 1, 2.
16. Винокур І. С., Теоєгін Д. Я. Археологія України: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
17. Голобуцький В. Запорізьке козацтво. – К., 1994.
18. Дещинський Л. Є., Гаврилів І. О. та ін. Історія України та її державності. Видання 3-є, перероблене і доповнене: Навч. посібник. – Львів: Вид-во «Бескид Біт», 2005. – 368 с.
19. Документи Б. Хмельницького (1648 – 1657 рр.) – К., 1961.
20. Донцов Д. Націоналізм. – Торонто, 1966.

21. Дорошенко Д. І. Історія України 1917-1923 рр.: В 2-х т.: Документально-наукове видання / Упоряд. К. Ю. Галушко. – К.: Темпора, 2002.
22. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К., 1996. – Т.2.
23. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991.
24. Дорошенко Д. Нариси історії України. – Т. 1-2. – К., 1991
25. Економічна історія України: Підручник / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович, Р. М. Матейко, З. М. Матисякевич; за заг. ред. Б. Д. Лановика. – К.: Видавничий дім «Юридична книга», 2004. – 456 с.
26. Захарченко П.П. Історія держави і права України: Підручник. – К., 2004.
27. История Второй мировой войны. – М., 1970 – 1974.
28. Іванов В. М. Історія держави та права України: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – Ч. 2. – 2003.
29. Історія України: нове бачення: У 2 т. / Під ред. В.А. Смолія. – К., 1995
30. Історія України: універсальний ілюстрований довідник / В. К. Губарев. – Донецьк: БАО, 2008. – 573 с.
31. Історія Українського війська. – К., 1992.
32. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х рр. – К., 1995.
33. Киричук Ю. Історія УПА. – Тернопіль, 1991.
34. Коломієць С.С. Історія формування української моделі розвитку сільського господарства: Частина 1. З найдавніших часів до початку 20-х рр. ХХ ст. – К., 2003
35. Король В. Ю. Історія України: Навч. посібник. 3-тє вид., виправл. та доп. – К.: Вид. центр «Академія», 2008. – 495 с.
36. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. – К., 1996.
37. Кравчук Л.М. Є така держава – Україна: Матеріали виступів, інтерв'ю, прес-конференцій, брифінгів, відповідей та запитання. – К., 1992.
38. Крупник Л. О. Історія України: формування етносів, нації, державності: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
39. Культура українського народу: Навч. посібник. – К., 1994.
40. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник / За ред. М. М. Заковича. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2007.
41. Кульчицький В.С. Державний лад і право в Галичині (в другій половині ХІХ-на початку ХХ ст.). - Львів, 1966.
42. Кульчицький В.С. Застосування кодексів австрійського права на території Галичини // Стан кодифікаційного процесу в Україні: системність, пріоритети, уніфікація. - Київ, 1995.
43. Кульчицький В.С., Бойко І.Й., Настасяк І.Ю., Мікула О.І. Апарат управління Галичиною в складі Австро-Угорщини. - Львів, 2002.
44. Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921 – 1939 рр.) – К., 1999.
45. Кучма Л.Д. Про найголовніше. – К., 1999.
46. Лаврів П.І. Історія Південно-Східної України. – К., 1996.
47. Лановик Б. Д., Матейко Р. М., Матисякевич З. М. Історія України: Навчальний посібник / За ред. Б. Д. Лановика, 3-тє вид., випр. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000.

48. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу: Підручник. – К.: Вікар, 2006.
49. Литвин В. М., Мордвінцев В. М. Слісаренко А. Г. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
50. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. – К., 1994.
51. Литвин В. Україна: доба війн і революцій (1914-1920). – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2003.
52. Литвин В.М. Україна: політика, політики, власть. – К., 1997.
53. Мартель Р., Борщак І. І. Мазепа: Життя і пориви великого гетьмана. – К., 1991.
54. Мороз В. Серед елігів. – Тороніо, 1995.
55. Музыченко П.П. История государства и права Украины. – К., 2003
56. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К., 1993.
57. Наливайко С. Українська Козацька християнська республіка. – К., 1992.
58. Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Сумська область / Упоряд. І. Г. Федоренко. – Суми: Собор, 2008. – 917 с.
59. Новий довідник: Історія України. – 4-е вид., змін. і доп. – К., 2008.
60. Новітня історія України: Підручник / А. Г. Слісаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожин та ін. – К.: Вища школа, 2000.
61. Пасічник М. С. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2006.
62. Пассек Т. Трипільська культура. – К., 1990.
63. Петлюра С. Вибрані твори і документи. – К., 1994.
64. Петров В.П. Походження українського народу. – К., 1992.
65. Рибалка І.К. Історія України. Дорадянський період: Підручник. - 2-е вид. - К.: Вища школа, 1991.- 607с.
66. Руденко Н.М., Русак А.В. Армія фашистського агресора: від перемог до поразок 1941 – 1945 рр. (Морально-психологічний аспект). – К., 1997.
67. Савченко Н. М., Подольський М. К. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. – К.: Вид-во «Фірма «ІНКОС», «Центр навчальної літератури», 2006. – 544 с.
68. Савчук Б. Українська етнологія. – Івано-Франківськ: вид-во «Лілея НВ», 2004.
69. Сарбей В. Історія України ХІХ – поч. ХХ ст. – К., 1994.
70. Скоропадський П. Спомини. – К., 1992.
71. Слісаренко А., Томенко М. Історія української конституції. – К., 1993.
72. Солдатенко В. Українська революція. Історичний нарис. – К., 1999.
73. Стецько Я. 30 червня 1941 р. – Торонто, 1967.
74. Субтельний О. Україна: історія. – К., 2006.
75. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. – К., 1996.
76. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945). – Львів, 1995.

Інформаційні ресурси

1. [litera-ua. livejournal. com](http://litera-ua.livejournal.com)
2. ukrknyga. at. ua
3. www. history. org. ua